

קטע קצר יחסי מהחיים היום יומיים של צעיר יהודי בגרמניה, כפי שפורסם בשבועון הגרמני "די צייט" (הזמן) שתורגם ברבעון גרמני בעברית "העתיד" היוצא לאור בהמבורג גרמניה.

חחח הכותרת "יהודים צעירים בגרמניה - געפילטע פיש עם פפסי" מ חאר צעיר גרמני בשם תומאס פייבל את החיים היום-יומיים בגרמניה, כאמורקמלים אלו מתחיל את התיאור שלו: "לעולם אל תאמר שאתם יהודים" לחשה אמי ביום ראשון ללכתי לבית הספר, נצמדתי לילקוט שלי בגיל 6, עדיין לא ידעתי מה פירוש הדבר להיות יהודי בגרמניה. כמה שנים אחרי כן - כותב תומאס פייבל - ישבנו, צעירים יהודים - בעוד התלמידים האחרים דוהרים על קטנועיהם ברחובות - באולם הרב תכליתי של הקהלה היהודית, במרתף המוזנח הזה התקיים פעם בשבוע שיעור בלימודי דת וכאן הוגשה לאחר תפלת השבת ארוחה קלה: מחצית כחושה של דג מלוח, קצת חלה ויין כרמל מזרחי אדום מתוק. לרשות בני הנוער היהודי עמדו מערכת סטריאו, שולחן ביליארד ובימת חובבים, אשר בשמנה זכתה להצגה אחת בלבד. ארון געול שימש ספרייה. כאן ישבנו בשעות הפנאי שלנו, האזנו לסטרנגלרס ופטי סמית והשחעמנו....

ומדי שנה בשנה אחרי יום הכיפורים, התלקחה באחד המבוגרים - אחרי הצום, כולם מזוככים גופנית ונפשית - החרדה, שמא היהדות עלולה להכחד רחמנא ליצלן לעולמי עד. ולכן המבוגרים שבנו ניסו להעביר את היידע שלהם לבני הנוער, יום אחד הכריזו על הרתף האפלולי שלנו כעל "מרכז נוער יהודי", בתור התחלה עשינו מסבה וחגיגה, כמו כל המסבות שלנו גם זו התפ-קשה, כפי שזה היה בדרך כלל, כמעט לא באו בנות, ואותן מעטות שכן היו שם, הברחנו כמובן ב"קטס המתבגרים" שלנו. פעילויות "מרכז הנוער" הצטמצמו למשחקי כדור רגל, שריכזו לכל היותר שמונה או חשעה נערים, והעיקר: נגד מי בעצם יכולנו לשחק? ! זה ענין מעט מאוד את מנהלי "מרכז הנוער". שהתחלפו בזה אחר זה. הם פשוט כינו אותנו "מועדון הכדור-רגל מכבי" ולא שמו קצוץ על הבעיטות הסתמיות שלנו בכדור.

המבוגרים המודאגים ניסו אחרי כן במאמץ רב, להכין לנו תכנית חרבות, היו גם דיונים על הנאציזם, רדיפות היהודים וההשמדה ההמונית, כלומר, השואה. השיחות האלו תמיד הבהירו לנו: אנחנו חיים בארץ האויב, כך החלקנו אל תוך פאראנויה שטמנה בחובה את שגעון הגדלות הילדותית שלנו, כאשר שוחחנו על יהודים מפורסמים, צצו תמיד מלת המיסתוריון "אנחנו": מרקס, פרויד, איינשטיין - למה לא אני? !.

התפלאנו על האנטישמיות והאנטישמים, האם האנטישמים לא יודעים כי אנחנו המצאנו את חורת היחסות (איינשטיין), וכי אנחנו הגענו להישגים נפלאים בחומים אנושיים ורוחניים? באותם הימים השתוקקנו להתבגר מהר ככל האפשר. כדי לממש עד מהרה את המורשת של העם הנבחר....

גדי רצה להיות רופא, אשר יפעל כמובן בישראל, ג'ו עבד ללא ליאות על החיקוי שלו לאלוויס מיכאל היה הגאון המתמאטי של החוג שלנו, ארי רצה לפרק את המסעדה הקטנה של הוריו ולשוב ולהרכיב אותה מחדש בתל-אביב. אני תומאס פייבל כותב הרשימה רצייתי להיות סופר,

ועל כל פנים גם בחירת המקצוע שלי היחה צריכה להבהיר לחלוטין עד כמה אוכיח את עצמי כשוה-ערך לקודמי היהודים המפורסמים. בסופם של הדיחופים האלה נחנחנו בדרך כלל בביתן החטיפים השיים להוריו של ג'ו וזללנו המבורגרים....

הופעתנו השבועית בתפלת השבת השפיעה באורה מקרי בצורה פיובית על הציון שקבלנו בשעור הדת, כמה שנים אחרי כן הופיעו בלילות שבת מבקרים מהחברה שליחוף פעולה נוצרי-יהודי, וכן מכתות שונות בבתי הספג הצורה שבה הם הסתכלו עלינו בזמן התפלה גרמה לנו חוסר-נוחות, מצד אחד, הסעודה היחה באותם הערבים משובחת יותר, וזה יש לזקוף על חשבון האורחים, באולם החגיגי הוגשו געפילטע פיש עם חלות וביצים פחושותעם פפטי קולה. ללא היסוס הקסימו אותנו נו הנערות, יפות ובלונדיניות ונחשקות. אבל לא היה לנו ספק בדבר, שלעולם הן לא יהיו שייכות לנו. ומה התועלת בנערה הכי יפה, אם החמודה הזאת אינה מעוגנת בדת היהודית?

היהדות היחה הטבור המבודד של הרוח שלנו. היהדות היחה המוקד היחדי של חיי הרוח שלנו בתחום הציון בקושי נזכרנו במארק שאגאל. לא התעיינו בספרות, אך על מדף הספרים שלנו, אפשר היה למצוא את "אקסודוס" של ליאון יוריס. וספריו של אפרים קישון, כמובן בתרגום גרמני. אפילו לגבי ביקור בקולנוע היה לנו עניין רק בסרטיו של וודי אלן. חוץ מאלה שקדנו על לימוד אויבינו. אך הגרמנים שוב לא התנהגו כאויבים ראויים לשמם. הם עמלו למען ניהול דו-שיח. שום אויב אינו מתנהג כך, אויב אינו חותר לשיחה, לאויב יש דעות מגובשות שמהן אינו נסוג, בכל נסיבות שהן, אויב אינו מוותר, אויב צריך לרמות לנו.

כדי להגיע אל העוינות האמיתית דברנו על הסכנות הנובעות מהקיצוניות הימנית, ואם הנושא מוצא עד מהרה, דברנו על פלסטינאים, כך עמד לרשותנו מצבור בלתי גדלה של אויבים. שדימנונו שהם רוצים להתנכל לנו. תרכיז של תחושת שותפות הפקנו במחנות של חופשות הקיץ והחורף שהיו מעין מנגנוני בדלנות ונרדפות. ניתן לנו אוכל כשר חוץ חלוקה קפדנית לכלי האוכל חלביים ובשריים. זימרנו ללא הרף שירים יהודיים, שיחקנו משחקי-חברה יהודיים, רקדנו ללא ליאות ניתורית רקודי עם יהודיים לשמוע מוסיקה יהודית, ניסינו בארבעה שבועות החופשה למצור חברות יהודיות כדי לצאת אתן. היה ברור שכאן יקל עלינו למצוא את הרעיה היהודית, שתלד את הילדים היהודים שלנו, למעון היכון היהדות לעד ולנצח נצחים.

בעת שהייה במסעדה חוץ כדי הבילוי במחנה הקיץ, ניתנה לנו הזדמנות להוכיח את מעורב-ותנו הפוליטית. צעיר מטירול מכר מדבקות ועליהן גם צלב קרס, הבוגרים שבנו שעמם נימני-פי גם אני, התיישבנו ליד הטירולי, הוא היה בגילנו, לבש מעיל סקי אדום, חבש כובע צמרירי, והיחה לו פלומת שפם, עוד ועוד מביין חברינו החקרבתן אליו ובלעו בשקידה כל חלקק ממראהו, סוף סוף יכולנו לראות במו עינינו אב-טיפוס של פאשיסט נאצי וכסן כך הוא נראה, הרעפנו עליו ללא הפסק את חהגנו, הבחור הצנום ניסה להמלט, זאת הצלחנו לסכל, היחה לנו תחושה עלדותית של התרוממות רוח כשהצקנו לו. בנדיבות לבנו שחררנו אותו, כמובן לאחר שלקחנו ממנו את כל צלבי הקרס היה זה המעשה ההירואי שלנו....

היינו נברוטים בתוך חמייץ יהדות, שבו התחלנו לטבוע, הרי לא נרדפנו כמו אבותינו ואבות

אבוחינו, אפילו השמדת-העם ההיסטורית נראתה בעינינו מופשטת בצורה מוזרה בלתי מעשית. אך על כך אסור היה לדבר אף עם **חברים** היהודים הקרובים ביותר. זה היה נושא עדין. פעם שאלתי, בעת אחד מסיבובי-הויכוחים האינסופיים שלנו, אם היהודים היו בוחרים בהיטלר אם ברדיפותיו היה מ צפצצם אך ורק לגבי קומוניסטים ומוסלמים, היתה זו התחלת הקץ מיד הוכרזתי "אטישמי יהודי".... ויהודים אטישמיים דורגו ברמה הנמוכה ביותר. הם נחשבו לפסולת הראויה לכל גנאי, אין למטה מזה. אחד איים להרוג אותי, ארבעה אחרים החזיקו במשתולל. בימים הארהונים של מחנה הנופש עוד טפגתי מנה הגונה של מכות, גם בביתי לא שפס עלי חלקי. לבסוף החרחקתי מחברי הוותיקים שוב לא השתתפתי בשיעורי הדת ולא בקרתי בבית הכנסת נשמתי לרווחה. הדלתי מהסתודדות שלי בבית הספר התיכון, שוב לא שתקתי/קאר כאשר נשאלתי על ידי חברי ללימודים לסיבת היעדרותי משיעורי הדת, הם כינו אותי עכשי "יהודון". והרגיזו אותי בהפסקות, הייתי מודע לכך, שהייתי יהודי היחה רק אמצעי תכליתי כמו המשקפיים העבים של פטר או הכרס הקטנה של דירק. בעיני זה לא היה פאשיזם ולכן השלמתי, בשלווה עם הקינטורים הבלתי מזיקים. סוף סוף פגשתי בני אדם המסוגלים לדבר על דברים יום-יומיים רגילים. החברים החדשים שלי עסקו בטיולים על אופניים, עישנו בחשאי סמים וחיו את נעוריהם בחופשיות ומתוך זחיחות דעת. חשתי נהדר, אך עם זאת טרם השתחררה לחלוטין מהרגלי הישנים, כך הצגתי איפוא לפני כל אחד את יהדותי. בין שזה עניין אותו ובין אם לא. הרוב מבין חברי החדשים לא ראה בכך יוצא דופן, לאחר הגילוי שתמיד היה מגושם ובלתי צפוי הם עברו לסדר היום.

לאחר הכשרתי המקצועית-כותב תומאס פייבל - ראייתי את עצמי כאדם משוחחר לחלוטין. חייתי בתואם עם פדגוגית לא יהודית וראיתי את עצמי אזרח גרמני רגיל. העיר שלי מצאה חן בעיני, השפה הגרמנית מצאה חן בעיני והספרות הגרמנית עוד יותר. רצייתי לכתוב, הקשר שלי הראשון עם עתון גרמני יומי נוצר דוקא באמצעות הרב שלי, הוטל עלי לסקור את האירועים בקהלה היהודית, ללא הרף נאלצתי עתה להאזין להרצאות על נושאים יהודים. מתי יהודי במאה העשרים עודנו חי? מה פירושם של נישואי חערובת? וכמו כן האם על סמך הנחונים הסטאטיסטיים נגזור על היהדות להם כחד? ! אבל היהדות סרבה לגווע ואני סירבתי לכתוב על כך סוף סוף בקשתי ממערכת העתון שיחננו לי לכתוב על נושאים אחרים, אבל שם שמחו שמצאו מישהו עם הרשישות המאיימה "בקצות האצבעות". נוצר נחק, אבל כל אימת שהצעתי לעתון כל שהוא את שרוחי, התעניינו בנסיגתי הקודם וכך הגיעו לתחום שהיה לי לזרא, אחרי כל מאמר הצטחתי לעצמי שיהי זה האחרון בנושא זה. מתי יהודי במאה העשרים עדיין יהודי? בעיקרו של דבר עתונאי שהוא במקרה יהודי, אינו יכול להתרכז בכתיבה העצמאית שלו, חמיר יהיה מי שיה- בע ממנו את יהודותו בנושא לכתיבה. אחד מידידי הקרובים ביותר הרצה זה שנים על גיסו וורשה, הוא הופיע בטלויזיה, כתב מאמרים והרצה בלימודי ערב אקדמיים. נמאס לי-אמר לי ערב אחד, אני משח/כר למחייתי בכך שאני שוב ושוב מציג לראווה את נפש מחנה הריכוזי שלי אני דומה למי שמתוך גישה מקצועית עוסק בחשיפה עצמית. ולאחר שלגם מהיין האדום-נוסיף תומאס פייבל ואמר:- כאשר אחת שנון, הם רואים זאת

כחפונה יהודית טיפוסי, אם אתה דראמטי אתה מעלה באוב את היהודי הנצחי, הוא הראה לי מכתב שקבל מעורך של תחנת הרדיו הגרמני בו נאמר בין היתר: "אני סבור כי המשדר שלך יהיה ממילא טיעון נגד שנאת הזרים, אנא תאר את ילדותך, במחנה הריכוז וספר על מה שהעציב אותך, אינני רוצה להתוות, יש לך יד הפשית" והוסיף חברי ואמר "יד הופשית אבל קצת יותר גאו בקשב"-אמר חברי במרידות.

טסתי להרצאה - מספר סומאס פייבל - בבית ספר יהודי בברלין, המארגן היה יהודי, שהורה לי לבוא, מיד אחר שהגעתי לעיר אל מרכז הקילה^ה, שתי מזוודות בידי, באתי אל הבית ברחוב פאזנן 79/80 לפני דלת הבית התגודדו חריטר שוטרים חמושים היטב, המראה הזכיר לי את שנות השבעים, אחרי מלחמת יום הכיפורים וזה הצחיק אותי. לא היסוס עברתי על פני השוטרים ונכנסתי לאולם. השוער היהודי זינק מכסאו רץ כל עוד רוחו בו לקראתי וצעק "למען השם, לאן אתה הולך עם המזוודות האלה" מיד עטו עלי השוטרים, הם שיחררו את הנצרות בכלי נשקם וכווננו אותם לעברי, חיוכי קפא.....